

Өскемен қаласының білім беру ұйымдарының әлеуметтік-психологиялық қызметі туралы ережелер

Мақсаты. Әлеуметтік-психологиялық қызметі әрекетінің мақсаты жасөспірімдер мен балалардың өмір сапасын жақсарту, ата-аналардың өз балаларын тәрбиелеу сапасы жауапкершілігін жоғарылату.

Міндеттері:

1. Жалпы адамдық және ұлттық құндылықтар негізінде тұлғаның дамуы мен қалыптасуына, кәсіпқойлануына, бағытталған, сапалы білім алуына қажетті жағдайлар жасау, ғылым мен тәжірибеге жету;

2. Тұлғаның шығармашылық, рухани мүмкіндіктерін дамыту, сау өмір салты мен мықты адамгершілік негізін қалыптастыру, зиятты байыту амалымен даралықты дамыту үшін жағдай жасау;

3. Қазақстан Республикасының Конституциясымен кепілденген негізгі бала құқығы мен мүддесін іске асыруында пайда болатын қарым қатынасты реттеу, балаларды қоғамдағы сапалы өмірге дайындау басымдылық принциптеріне негізделіп, оларда шығармашылық белсенділіктерін және қоғамдылық маңыздылық дамыту;

4. Әлеуметтік нашар жікті отбасыларының портреттерін жасау жұмысын іске асыру, өмірлік қиын жағдайға түскен балаларға әлеуметтік-психологиялық көмектің жекеше бағдарламасын жасау.

1. Жалпы ережелер

1.1 Әлеуметтік-психологиялық қызметті тәрбие жұмыстары бойынша директор орынбасары басқарады.

1.2 Әлеуметтік-психологиялық қызметі өз жұмысында келесі құжаттарды басшылыққа алады:

- ҚР Конституциясы;
- БҰҰ балалар құқығы жайындағы Конвенциясы;
- Қазақстан Республикасының «Балалар құқығы жайында» заңы;
- Қазақстан Республикасының «Білім жайында» заңы;
- Қазақстан Республикасының «Неке мен отбасы жайында» заңы;
- Қазақстан Республикасының «Кәмелетке толмағандар арасында құқық бұзушылықтан сақтандыру және балалық қараусыздық пен панасыздылығын ескерту» заңы;
- Қазақстан Республикасының «Құқық бұзушылықтың алдын алу туралы» заңы;
- Әдістемелі-нормалық және оқыту-тәрбиелеу үрдісі
- Тәрбиелеу жайындағы мемлекеттік бағдарламаны;
- Өскемен қаласының білім беру бөлімінің шешімін;
- Бұл ережелерді.

1.3 Мектептің әлеуметтік–психологиялық қызметтің әрекеті девианттық тәртіпті оқушылар мен олардың отбасыларына, аз қамтылған, көп балалы, толық емес, балаларға, педогогикалық жайсыздық отбасыларына, бағыттылықпен, педагогикалық жұмыскерлер мен басқа да қызығушылық танытқан жақтармен балалар мен жасөспірімдерді қолдау сұрақтарында бірігіп күш салу.

1.4 Әлеуметтік–психологиялық қызметке тәрбие ісі бойынша директордың орынбасары, әлеуметтік жұмысқа жетекшілік ететін тәрбие жұмысы бойынша директордың орынбасары, педагог-психологтар, педагог-ұйымдастырушылар, аға бастаушылар кіреді. Өз қызметін кәмілет жасқа толмағандардың ісі бойынша бөлімімен, денсаулықты сақтау мекемелерімен, қамқорлық пен қорғаншылық органдарымен, «Отбасын және балалықты қолдау орталығы» КМҚК, ата-аналар қоғамымен және басқа да мүдделі ұйымдармен тығыз байланыста жүргізеді.

2. Әлеуметтік–психологиялық қызмет әрекетінің біліктілігі мен мәні.

2.1 ӘПҚ құзыреті

1. Мәліметтер банкін құру, үздіксіз «тәуекел топтағы» балалар мен жасөспірімдердің, аз қамтылған, толық емес, көп балалы, әлеуметке қарсы және басқа да әлеуметтік қорғаусыз отбасыларының бақылауын жүргізу.

2. Әлеуметтік–жәбірленген отбасыларының жекеше жоспармен еріп журуін және портреттің құруы (денсаулығы әлсізденген балалары, мүмкіндігі шектеулі балалары бар аз қамтылған отбасы, қолайсыз отбасылар, «тәуекел тобының» балалары бар отбасылары, МІБ және КІБ есебінде тұрған балалар).

3. Балалар мен олардың ата-аналарын қолдау мен әлеуметтік–психологиялық көмегінің тиімділігі мен уақыттылығын жүзеге асыру.

4. Отбасы институтын нығайту мақсатымен балалар мен олардың заңды өкілдеріне байланысты жұмыстарына инновациялық технологияларын еңгізу.

5. Өмірлік қиын жағдайға түскен балалар мен жасөспірімдердің ішкі әлеуетіне қол жеткізуіне мүмкіндік туғызатын қажеттіліктерін қанағаттандыруға жағдай жасау.

6. Педагогтарға «тәуекел топтағы» отбасылар және балалармен тиімді жұмыс дағдыларын үйрету.

7. Педагогикалық ұжымның «Балаға мейір қала», Өскемен қаласы әкімінің «Өскемен кәзіргі заман қаласы» жобаларын іске асыруына қатысуын активтендіру.

2.2 Бағытталған қызмет

Диагностикалық

Мәселенің келелігіне байланысты зерттеуді педагог–психологтар, тәрбие ісі бойынша директордың орынбасарлары жүргізеді. Диагностикалық жұмыс жекеше және топпен жүргізіледі.

Бұл бағытта әлеуметтік–психологиялық қызмет келесіні беттейді:

- оқушы тұлғасына оқу кеңсесінің әсер етуі мен оның оңтайландыруына шаралар әзірлеу мақсатымен оқу кеңсесінің моральды–психологиялық фонын зерттеу мен талдау;
- Баланы мектепте оқу кезеңі барысында терең зерттеп, оқыту мен тәрбиелеу, жекеше ерекшеліктерін анықтау.
- Балалар мен жасөспірімдердің тәртіптерінің ауытқу себептерін, отбасыларының әлеуметтік сәтсіздіктері себептерін белгілеу.
- Оқушылар мен олардың отбасыларының тұлғалық және әлеуметтік жағдайларын анықтау.

Дамытушылық және түзетушілік

Бұл бағыт әлеуметтік–психологиялық қызметінің барлық мамандарының белсенді әрекеттесулерін жорамалдайды. Бұл бағытта балалар мен жасөспірімдердің тәртіптеріндегі бұзылуын, дамуындағы ауытқуларын жеңу жұмыстары ерекше орын алады. Дамытушылық және түзетушілік жұмыстарының бағдарламасы мен жоспары баланың жекеше және жастық ерекшеліктерін ескере әзірленеді. Түзету жұмыстарын ұйымдастыруда бір қатар шарттарды орындау қажет:

- жұмыс әдістемесін таңдау диагностикалық зерттеулер нәтижесіне негізделеді;
- түзету әдістемесі балалардың жастық, психологиялық ерекшеліктерін ескеріп, дер кезінде қолдануы керек;
- түзету жұмыстарын ұйымдастыруында кері байланыс қажет;
- топтық түзетулер жекешелендірілген, жекеше және әлеуметтік бағдарлануы қажет;
- қарастырылатын оқушылар категориясының бос уақытында әртүрлі мазмұндас пішіндер әзірлеуіне, оларда жалпы адамдық құндылықтарды қалыптастыру мен дамытуына ерекше көңіл бөлу керек;
- «тәуекел топтағы» балаларға сабақ әрекеті білім алудың жағымды қалыптасу себебі болу керек, қабілеттерін дамыту, кәсіптік қызығушылықтары мен бейімдерін анықтау, өмірде өз тағдырын өзі шешуінде көмек көрсету.

Консультациялық және ағартушылық

Консультациялық және ағартушылық бағыт әлеуметтік–психологиялық қызметінің барлық категорияларымен: оқушылармен, ата–аналармен, педагогтармен, мектеп администрациясымен жүзеге асады. Консультациялық бағыт негізінде: психолого–педагогикалық, әлеуметті–құқықтық әлеуметті басқарушылық жүзеге асады. Бұл бағытта әлеуметтік–психологиялық қызметінің мамандары келесіні жүзеге асырады:

- даму жағдайлары, өмірлік өз тағдырын өзі шешу бойынша жекеше және топтық консультациялар жүргізу, үлкендер мен құрдастарына жеке жағдайының өзара қатынастығы;
- жасөспірімдер мен жоғары сынып оқушыларына өзін-өзі тануына, өзін ашу, өзін-өзі тексерулеріне, өздерінің психологиялық ерекшеліктері мен мүмкіншіліктерін қиыншылықтарды жеңуге және сәтті дамуына үйрету;
- позитивті ықпалды күшейту және негативті бейтараптандыру немесе әлеуметтік ортаға қосу;
- есеңгіреуде, шиеленісте, қатты эмоционалды қызығушылықтағы оқушыларға психологиялық көмек көрсету;

- Оқытушы–оқушы, оқытушы–ата–ана, бала–ата–ана мектептік қарым қатынас жүйесіндегі тұлға аралық және топтар аралық шиеленістерді шешу жағдайларында әлеуметтік–келістірушілік жұмыс;
- Ата–аналарды мектепте оқыту жағдайларына, баланың дамуы мен тәрбиесінде ата–аналардың жауапты қатынастарын қалыптастыру;
- педагогикалық және заңнамалық сауаттылықтарын жоғарылату жайында консультациялар жүргізу;
- тұлғаның қызығушылықтары мен құқықтарын қорғауға бар құқықтық нормалар арсеналын қолдану мен заңнамалық актілерімен танысу.

Ескерту–алдын - алу

Отбасындағы балаға қатысты құқықтық, психологиялық, педагогикалық, әлеуметтік және басқа да ескерту механизм әрекетін іске асыру және негативті құбылыстарды жеңіп шығу, балалар мен жасөспірімдердің әлеуметтік тәрбиелерінің ескерту. Бұл бағыттың міндеттері баланың әр жастық кезеңінде нағыз психологиялық дамуына жағдай жасау, тұлғаның қалыптасуында бұзылымдарды дер кезінде ескерту. Оқушылар тәртіптеріндегі ауытқулары себебкер шарттарын ертерек анықтау мен ескерту. Жасөспірімдер мен балалардың тәртіптерінің ауытқуларын ескерту жайында сақтандыру шаралар жүйесін ұйымдастыру. Бала тұлғасы қалыптасуына ықпал ететін ата–аналармен, педагогикалық ұжыммен, басқа да үлкендермен сақтандыру жұмыстары жүргізіледі. Қызмет істеу байланысын орнату мақсатымен «қиын» отбасыларымен жұмысты активтендіру. Әрекет аз қамтылған отбасыларынан шыққан балаларды жалпы оқу қорының қаражатын рационалды шығыстауынан әлеуметтік қорғануларын қамтамасыз етуіне бағытталған, ыстық тамағын ұйымдастыру, жазғы демалысының ашық қалыпын, жазғы кезең кезінде жұмысқа орналасуында көмек көрсету.

Әлеуметтік–диспетчерлік әрекет

Бұл бағыт балалармен, олардың ата–аналарымен, педагогтармен, әлеуметтік–психологиялық көмектің әкімшілігімен, функционалды міндеттері мен ӘПҚ мамандарының кәсіптік біліктілігін алуға бағытталған.

3.Тиімділік индикаторлары.

3.1 «Тәуекел топтағы» отбасылары мен балалар статистикалық мәліметтеріндегі жағымды динамика.

3.2 Балалардың 100%, соның ішінде өмірлік қиын жағдайға түскендердің мағыналық кәсіппен, мектептегі бос уақыт түрлерімен қолы бос болмаушылық.

3.3 Педагогтың әлеуметтік қорғаусыз демографиялық топтағы әр баланың проблемасы жайында хабардар болуы.

3.4 Мектептің әлеуметтік–психологиялық қызметі әрекетінің саралау сапасы.

3.5 Мектептегі проблемаларға әлеуметтік–психологиялық қызметінің қойған міндеттерінің теңбе–тең болуы.

3.6 **Үлгерімі нашар балалардың** статистикалық мәліметтерінің оң динамикасы.

3.7 Мектептегі шиеленісті, балалардың қауіпсіздігін, денсаулығына, өміріне қауіпті жағдайларын азайту.

4.Әлеуметтік–психологиялық қызметінің жұмысын жоспарлау мен саралау.

Әлеуметтік–психологиялық қызметінің жұмысы жылдық жоспарға сәйкестеніп жүзеге асады. Әлеуметтік–психологиялық қызметінің жұмысын саралауын жыл сайын 6 маусымға дейін Өскемен қаласының білім беру бөліміне қағаз нұсқасында, барлық кесте, сызба, таблицаларымен ұсынады (жылдық жоспарға қосымша ретінде беруге болады).

5. Әлеуметтік–психологиялық қызметі әрекетінің тәртібі.

1. Әлеуметтік–психологиялық қызметі директор бұйрығымен құрылады.
2. Лауазымдық өкілеттігі лауазымдық нұсқаулық шегінде анықталады.
3. Әлеуметтік–психологиялық қызметінің меңгерушісі директор бұйрығымен тәрбие ісі бойынша директор орынбасарымен тағайымдалады.
4. Іс жүргізуді қызметтің бір мүшесі жүзеге асырады.
5. Жоспарлау ӘПК отырысында жүзеге асады да және жалпы мектептік жоспарының бөлігі болып табылады.
6. Зерттеу нысаны болып: сынып журналдары, балалармен шаралар, педагогтар мен психологтардың мәліметтері, балалар мен отбасыларының ойлары болады.
7. Әлеуметтік-психологиялық қызмет жұмысын аяқтау формасы директор жанындағы жиналысты тыңдау болып табылады, ол оның қызметін жоспарлау және талдау жолы арқылы бағыттайды.
8. Әлеуметтік–психологиялық қызметін бақылау директор құзыретінде болып табылады.

6. Педагогикалық кеңестің құзыреті.

1. Әлеуметтік–психологиялық қызметінің құрамы жайында кепілдемелер.
2. Әлеуметтік–психологиялық қызметтің құрамы жайында директор ұсыныстарын қарастыру.
3. Әлеуметтік–психологиялық қызметінің әрекетін саралау жарты жылда бір рет тыңдалады.
4. Жазды: отырыстар, хаттамалар. Не айтқылары келді? Түсінбедім?

Утверждаю _____
Руководитель отдела
образования города
Усть-Каменогорска
М. Ахметова

**Положение
о социально-психологической службе
организаций образования города Усть-Каменогорска**

Целью деятельности социально-психологической службы является улучшение качества жизни детей и подростков, повышение ответственности родителей за качество воспитания своих детей.

Задачи:

1) создать необходимые условия для получения качественного образования, направленного на формирование, развитие и профессиональное становление личности на основе национальных и общечеловеческих ценностей, достижений науки и практики;

2) развивать творческие, духовные возможности личности, формировать прочные основы нравственности и здорового образа жизни, обогащение интеллекта путем создания условий для развития индивидуальности;

3) регулировать отношения, возникающие в связи с реализацией основных прав и интересов ребенка, гарантированных Конституцией Республики Казахстан, исходя из принципов приоритетности подготовки детей к полноценной жизни в обществе, развивать у них общественно значимую и творческую активность;

4) осуществлять работу по созданию портретов семей из социально неблагополучных слоев, создавать индивидуальные программы социально-психологической помощи детям, попавшим в трудную жизненную ситуацию.

1. Общие положения

1.1. Социально-психологическую службу возглавляет заместитель директора по воспитательной работе.

1.2. Социально-психологическая служба в своей работе руководствуется документами:

- Конституция РК;
- Конвенция ООН о правах ребенка;
- Закон Республики Казахстан «О правах ребенка»;
- Закон Республики Казахстан «Об образовании»;
- Закон Республики Казахстан «О браке и семье»;
- Закон Республики Казахстан «О профилактике правонарушений среди несовершеннолетних и предупреждения детской безнадзорности и беспризорности»;
- Закон Республики Казахстан «О профилактике правонарушений»;
- Нормативно-методическая и правовая база учебно-воспитательного процесса;
- Государственные программы о воспитании;
- Решения отдела образования города Усть-Каменогорска;
- Настоящим положением.

1.3. Деятельность социально-психологической службы школы направлена на учащихся с девиантным поведением и их семьи, детей из малообеспеченных, многодетных, неполных семей, семей с педагогическим дискомфортом, направленностью, педагогических работников и других заинтересованных сторон с целью объединения усилий в вопросах воспитания и социально- психологической поддержки детей и подростков.

1.4. В социально-психологическую службу входит заместитель директора по воспитательной работе, заместитель директора по воспитательной работе, курирующий социальную работу, педагоги-психологи, педагоги - организаторы, старшие вожатые, медицинские работники. Осуществляют свою деятельность в тесном контакте с отделом по делам несовершеннолетних, учреждениями здравоохранения, органами опеки и попечительства, КГКП «Центр поддержки семьи и детства», родительской общественностью и другими заинтересованными организациями.

2. Компетенция и предмет деятельности социально-психологической службы.

2.1 Компетенция СПС

1. Создание банка данных, постоянное ведение мониторинга детей и подростков «группы риска», детей из антисоциальных, малообеспеченных, неполных, многодетных и других социально незащищенных семей.

2. Создание портрета и индивидуального плана сопровождения социально-уязвимых семей, (малообеспеченных семей, которые имеют детей с ослабленным здоровьем, детей с ограниченными возможностями, неблагополучных семей, семей имеющих детей «группы риска», состоящих на ВШК и ОДН).

3. Осуществление своевременной, эффективной социально-психологической помощи и поддержки детей и их родителей.

4. Внедрение в работу с детьми и с их законными представителями инновационных технологий с целью укрепления института семьи.

5. Создание условий для удовлетворения потребностей детей и подростков, попавших в трудную жизненную ситуацию, способствующих реализации их внутреннего потенциала.

6. Обучение педагогов навыкам эффективной работы с детьми и семьями «группы риска».

7. Активизация участия педагогических коллективов в реализации республиканских и областных проектов, исследований: распространенность фактов суицида среди несовершеннолетних в ВКО; проблемы наркомании, диагностика психологического здоровья; коррекция травмы насилия и жестокого обращения у подростков и молодежи; организация первичной профилактики употребления ПАВ, профилактика СПИДа; профилактика правонарушений; поддержка и развитие инициатив подростков и молодежи и т.д.

2.2 Направления деятельности

Диагностическое

В зависимости от проблемы исследования проводятся педагогом-психологом, заместителем директора по воспитательной работе, педагогами. Диагностическая работа проводится в групповой и индивидуальной форме.

В данном направлении социально-психологическая служба ориентируется на:

- изучение и анализ морально-психологического фона учебного учреждения с целью выявления его воздействия на личность ученика и разработки мер по его оптимизации;
- углубленное изучение ребенка на протяжении всего периода обучения в школе, выявление индивидуальных особенностей в воспитании и обучении;
- установление причин отклоняющегося поведения детей и подростков, причин социального неблагополучия семьи;
- выявление социальных и личностных проблем учащихся и их семей.

Развивающее и коррекционное

Данное направление предполагает активное взаимодействие всех специалистов социально-психологической службы. Особое место в данном направлении занимает работа по преодолению отклонений в развитии, нарушений в поведении детей и подростков. Планы и программы развивающей и коррекционной работы разрабатываются с учетом возрастных и индивидуальных особенностей ребенка. При организации коррекционной работы необходимо выполнение ряда условий:

- выбор методов работы базируется на результатах диагностических исследований;
- методы коррекции должны применяться своевременно, с учетом возрастных, психологических особенностей детей;
- при организации коррекционной работы необходима обратная связь;
- в групповых вариантах коррекция должна быть индивидуализированной, личностно и социально ориентированной;
- особое внимание следует уделить организации разнообразных содержательных форм досуга для рассматриваемой категории учащихся, формированию и развитию у них общечеловеческих ценностей;
- урочная деятельность для детей «группы риска» должна быть направлена на формирование положительной мотивации к приобретению знаний, выявление и развитие способностей, профессиональных интересов и склонностей, оказание помощи в жизненном самоопределении.

Консультативное и просветительское

Консультативное и просветительское направление осуществляется специалистами социально-психологической службы со всеми категориями: учащимися, родителями, педагогами и администрацией школы. В рамках консультирования осуществляются направления: психолого-педагогическое, социально-правовое, социально-управленческое. В данном направлении специалисты социально-психологической службы осуществляют:

- проведение индивидуального и группового консультирования по проблемам развития, жизненного самоопределения, взаимоотношений с взрослыми и сверстниками личным проблемам;
- обучение подростков и старшеклассников навыкам самопознания, самораскрытия, самоанализа, использования своих психологических особенностей и возможностей для успешного развития и преодоления трудностей;

- усиление позитивных влияний и нейтрализация или переключение негативных влияний социальной среды;
- оказание психологической помощи и поддержки учащихся, находящихся в состоянии стресса, конфликта, сильного эмоционального напряжения;
- социально-посредническая работа в ситуациях разрешения различных межличностных и межгрупповых конфликтов в школьных системах отношений: учитель-ученик, учитель-родитель, ребенок-родитель.
- консультирование и просвещение родителей по формированию ответственного отношения родителей к проблемам школьного обучения, воспитания и развития ребенка;
- консультирование по повышению педагогической и законодательной грамотности;
- знакомство с законодательными актами и использование имеющего арсенала правовых норм для защиты прав и интересов личности.

Предупредительно – профилактическое

Приведение в действие правовых, психологических, педагогических, социальных и других механизмов предупреждения и преодоления негативных явлений в семье по отношению к ребенку, предупреждение асоциального поведения детей и подростков. Задачи данного направления заключаются в создании условий для полноценного психологического развития ребенка на каждом возрастном этапе, своевременное предупреждение возможных нарушений в становлении личности. Раннее выявление и предупреждение факторов отклоняющего поведения у учащихся. Организация системы профилактических мер по предупреждению отклоняющегося поведения детей и подростков. Профилактическая работа проводится преимущественно с родителями, членами педагогического коллектива и другими взрослыми, которые оказывают влияние на формирование личности ребенка. Активизация работы с «трудными» семьями с целью установления отношений сотрудничества. Деятельность, направленная на обеспечение социальной защищенности детей из малообеспеченных семей за счет рационального расходования средств фонда всеобуча, организации горячего питания, доступными формами летнего отдыха, оказания помощи в трудоустройстве в летний период.

Социально-диспетчерская деятельность

Эта деятельность направлена на получение детьми, их родителями и педагогами, администрацией социально-психологической помощи, выходящей за рамки функциональных обязанностей и профессиональной компетенции специалистов СПС.

3. Индикаторы эффективности.

3.1 Положительная динамика в статистических данных по детям и семьям «группы риска».

3.2 100% занятость детей, в том числе оказавшихся в трудной жизненной ситуации содержательными занятиями, формами досуга в школе.

3.3 Осведомленность педагогов о проблемах каждого ребенка из социально незащищенной демографической группы.

3.4 Качество анализа деятельности социально-психологической службы школы.

3.5 Адекватность поставленных задач социально-психологической службы, реальным проблемам, существующим в школе.

3.6 Положительная динамика в статистических **данных неуспевающих детей.**

3.7 Снижение конфликтов в школе, случаев опасных для жизни, здоровья, безопасности детей.

4. Планирование и анализ деятельности социально-психологической службы.

Работа социально-психологической службы осуществляется в соответствии с годовым планом. Анализ работы социально-психологической службы предоставляется ежегодно до 6 июня в отдел образования города Усть-Каменогорска в бумажном варианте со всеми графиками, таблицами, схемами (возможно и в качестве приложения к годовому анализу).

5. Порядок деятельности социально-психологической службы.

1. Социально-психологическая служба создается приказом директора.
2. Должностные полномочия определяются в пределах должностных инструкций.
3. Приказом директора руководителем социально-психологической службы назначается заместитель директора по воспитательной работе.
4. **Делопроизводство осуществляет один из членов службы.**
5. Планирование осуществляется на заседании СПС и является частью общешкольного плана.
6. Объектом исследования являются: классные журналы, мероприятия с детьми, данные психологов и педагогов, мнения детей, семей и т.д.
7. Формой завершения работы социально-психологической службы является заслушивание на совещании при директоре, который направляет ее деятельность путем планирования и анализа.
8. Контроль за деятельностью социально-психологической службы находится в компетенции директора.

6. Компетенция педагогического совета

1. Рекомендация о составе социально-психологической службы.
2. Рассмотрение предложения директора по составу социально-психологической службы.
3. Заслушивание анализа деятельности социально-психологической службы один раз в полугодие.
4. **Написали: заседаний, протокола. Что имели ввиду? Не поняла?**